

Jove, per què no participes?

Publicat per [Interacció](#) [1] el 19/02/2023 - 19:23 | Última modificació: 26/04/2023 - 15:50

Avui m'han convidat, també, perquè soc jove i dec encarnar alguna cosa semblant a la diversitat, com demostrant que les oportunitats existeixen, que les noves veus es premien i que el sistema que habitem és sa i funciona. Sabem, és clar, que això no va així

(Pol Guasch, discurs a l'acte institucional de l'Ajuntament de Barcelona per celebrar la diada de Sant Jordi de l'any 2021)

En general, els joves no se senten atrets per les pràctiques culturals institucionalitzades perquè les perceben com a condescendents i amb una intenció «alliçonadora» que és vista com a contrària al gaudi entès en la seva dimensió més lliure. Intentar limitar o controlar aquesta llibertat és una pràctica restrictiva i contrària al sentit primer de la creació cultural. I és que les administracions i institucions dedicades a la promoció cultural adopten massa sovint una actitud paternalista envers als joves, entenent-los com a simples receptors d'una pràctica que sovint queda molt allunyada de les seves expectatives i necessitats reals. En aquest sentit veiem com, des de tots els àmbits i sectors de la cultura, es dissenyen i conceben projectes sense tenir en compte la veu dels que n'haurien de ser protagonistes. L'apunt d'Interacció "[Les joves prenen la paraula: les escoltem?](#)" [2] exposa una interessant reflexió sobre aquesta dissociació.

Aquest article vol ser una aposta per fer visibles les febleses a l'entorn de com es fomenta la participació dels joves a la cultura, i alhora pretén aportar noves perspectives i projectes inspiradors que puguin ajudar a convertir aquestes febleses en oportunitats.

Paternalisme i *youngwashing*, o com matar les ganes de participar dels joves

Abans de veure propostes reals per tal d'incentivar la participació dels joves, voldríem reflexionar sobre aquells motius que, ja de base, l'afebleixen:

- Per definir l'actitud paternalista s'ha definit el concepte *youngwashing* que descriu la voluntat d'un pretès acostament als joves, quan en realitat el que es vol és perpetuar la superioritat de la persones adultes, fent una neteja d'imatge. Ras i curt, i de forma més quotidiana, el *youngwashing* quedaria resumit en la frase: "quan siguis gran ja ho entendràs". Aquest "despotisme generacional" del qual parla [Liliana Arroyo](#) [3] s'ha de vèncer, per a concebre la persona com a interlocutora vàlida en totes les seves etapes, tingui l'edat que tingui.
- Cal obrir-nos a un debat encara més complex: de quina cultura estem parlant quan parlem de cultura per a i amb els joves? De la mateixa manera que no podem etiquetar ni estigmatitzar tots els joves i encabir-los en una mateixa categoria, caldria començar a entendre la cultura com quelcom divers per naturalesa. No podem buscar solucions simples de manera unilateral. Cal acceptar la diversitat, la contradicció, la incertesa, com a condicions *sine qua non* de la participació, la creació, i el foment del pensament crític. Els [Deshakers](#) [4] parlen de generositat i d'obertura de ment, quan exposen:

La paraula "cultura" no sé si és la més atractiva per a un jove, precisament perquè les institucions s'han apoderat d'ella. Els joves, per defecte, i així ha de ser, rebutgen l'establert i allò que t'estan dient sobre com viure les

coses. Ells fan la seva cultura, a vegades sense saber-ho. Si les institucions volen relacionar-se millor amb les joves, han d'assumir que allò establert no hauria d'estar-ho tant, i això implica una mirada molt oberta i generosa.

- En definitiva, instrumentalitzar la cultura, volent-la imposar com a una sola manera de fer, com un sol llenguatge possible, hegemònic i únic, és totalment contradictori amb la voluntat de generar qualsevol tipus de participació. Cal aprendre a veure la cultura com una hibridació que muta constantment i que és en aquesta transformació on rau, precisament, la seva riquesa i la seva capacitat de generar aliances. Així ho expressa Marina Garcés a l'entrevista [«La cultura és un camp de cultiu, però també un camp de batalla» - Kult](#) [5] quan diu: *Anem queixant-nos que els joves no consumeixen cultura, però què els oferim? Sovint els oferim moral, més que cultura.*

Joves i pràctica cultural. Alguns exemples inspiradors

A continuació, volem compartir alguns projectes amb participació de joves, tots amb el suport de les regidories de Cultura de diversos municipis, que per la seva trajectòria i qualitat s'han convertit en projectes culturals de referència que estan inclosos al [Banc de Bones pràctiques en cultura](#) [6] que considerem que poden exemplificar bé les reflexions exposades anteriorment.

En primer lloc, volem destacar el projecte [Slam\(ins\)](#). [7] un projecte basat en la realització de tallers de *poetry slam* (poesia escènica) als instituts. L'activitat, promoguda per l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, busca apropar la poesia oral i escènica als centres d'educació secundària del municipi, a partir de l'organització de tallers de creació i expressió poètica amb un interès especial en la dimensió vivencial i emocional de la pràctica artística. Així mateix, busca potenciar les habilitats comunicatives i interpretatives, fomentant el valor de la paraula com a eina d'autoconeixement, afirmació de la diversitat i transformació social. La proposta es realitza de forma totalment pràctica i partint d'un seguit de sessions formatives, orientades al desenvolupament de tècniques d'escriptura i d'interpretació oral i gestual. L'activitat culmina en una competició entre els guanyadors i les guanyadores de cada centre participant.

Projecte Slam(ins). Fotografia: Associació Cultura Excèntrica

[Teatre Crític, Joves a la frontera](#) [8] és un projecte de teatre comunitari i social amb joves que es va iniciar l'any 2017 a 6 instituts de L'Hospitalet de Llobregat. La proposta consisteix en dinamitzar els instituts de la ciutat a través del teatre, creant al llarg del temps petites estructures de grups de teatre que es connecten entre elles. Les sessions de teatre tenen com a objectiu desenvolupar el pensament crític, l'expressió verbal i emocional, la creativitat i les capacitats relacionals, i la connexió amb la comunitat. Hi ha una voluntat de trencar fronteres entre centres educatius, cultures i estereotips de gènere, a partir d'una creació col·lectiva entre centres on es treballa un espectacle de manera conjunta i a partir de les pròpies motivacions i interessos dels joves participants.

Teatre Crític, de Platudite Teatre. Fotografia: MBPozoRuiz

També volem destacar un proposta pensada i dinamitzada conjuntament per quatre plataformes (el [Festival Sàlmon](#) [9] de Barcelona, el [Festival Sismògraf](#) [10] d'Olot, la [FiraTàrrega](#) [11] i el [Festival TNT](#) [12] de Terrassa), amb la voluntat d'apropar als joves les pràctiques de gestió cultural i programació d'esdeveniments artístics i culturals, oferint-los la possibilitat d'experimentar des de dins el món de la curadoria. Es tracta de [Stalkers](#) [13], un projecte de curadoria per a joves d'entre 18 i 25 anys, procedents de diferents municipis d'arreu del territori català, que formen part d'una experiència conjunta de conceptualització i gestió d'un festival d'arts vives. El projecte compta, de moment, amb la participació de joves procedents de vuit municipis diferents: el Prat de Llobregat, Alcover, Sant Hipòlit de Voltregà, Olot, Tàrrega, Terrassa, Vilafranca i Martorell. El projecte s'articula a través d'experiències immersives dels joves als festivals implicats.

Des de la perspectiva de la difusió artística, [Mollet Art](#) [14] és una convocatòria que s'organitza cada dos anys al Museu Abelló de Mollet del Vallès, amb la intenció de fomentar l'exposició i difusió d'artistes joves emergents. Les obres guanyadores són seleccionades per un jurat especialitzat, i tenen l'oportunitat de participar en una exhibició col·lectiva, un taller de formació o una intervenció a la ciutat. A part d'això, es premia a un dels artistes seleccionats concedint-li un espai per a realitzar una exposició individual durant l'edició següent de Mollet Art. Les artistes seleccionades realitzen sovint tallers i trobades amb l'alumnat dels instituts d'educació secundària de la ciutat, així com activitats culturals de participació lliure.

En darrer lloc, volem compartir el projecte [Magneater](#) [15]. En aquest cas, es tracta d'una iniciativa d'aliança i d'innovació educativa entre el Museu del Ter i l'Institut del Ter de Manlleu. El projecte afavoreix l'heterogeneïtat i la multiculturalitat dins el centre educatiu i lluita contra la segregació escolar.

El projecte s'alinea amb l'oferta educativa més àmplia del Museu del Ter, que es concreta en un seguit d'activitats adaptades a tots els nivells educatius, relacionades amb les arts audiovisuals, les ciències socials i la tecnologia, i l'educació mediambiental. S'ofereixen diversos tallers, visites i sortides (tant a paratges naturals com a equipaments culturals i industrials del municipi).

Les activitats proposades específicament per a l'Institut del Ter s'inspiren en el model estatunidenc d'"Escoles Magnet", que posa en evidència la necessitat de revitalitzar centres educatius en desprestigi a través de plans d'innovació educativa de qualitat. L'objectiu: reforçar les relacions de col·laboració entre el centre, el museu, i la resta de la comunitat per garantir l'accés equitatiu a la cultura a comunitats en risc d'exclusió.

Projecte Magneter. Fons: Museu del Ter

Kit de supervivència: propostes per incentivar la participació

Un cop exposats els reptes als quals ens enfrontem i havent vist alguns projectes concrets, fem algunes propostes que creiem que poden ajudar a revertir algunes problemàtiques en l'àmbit cultural pel que fa a la creació amb i per a joves:

- Cal passar d'entendre el col·lectiu jove com quelcom únic per apreciar-ne **la riquesa de la seva diversitat**. Categoritzar en segments de públics únics i estancs pot conduir a l'equívoc i és perillós. La veu dels infants, dels joves i del col·lectiu de la gent gran es conceben com a categories parcel·lades i desconnectades entre elles. Alhora, pel que fa a la pràctica cultural, són grups que acaben tenint poca capacitat d'agència i de veu en la presa de decisions, malgrat siguin en gran mesura els majors protagonistes de la cultura, en les seves múltiples facetes i possibilitats.
- Cal qüestionar el model de simples consumidors per a entendre'ls com a **agents actius, promotors i creadors** de cultura. I del tot necessaris! Així ho defensa la [Marta Ricart en una entrevista d'Interacció](#) [16]

quan diu: *La participació i la col·laboració són clau perquè trenquen amb el rol de simples consumidors*

- Cal treballar en polítiques culturals que parteixin del respecte mutu, de l'equilibri, i d'una **posició d'igual a igual**, entenent que una veu és tan vàlida com una altra. En definitiva, estem parlant d'equitat, un dels pilars fonamentals dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.
- La clau de volta es troba en atrevir-se a incorporar les **ganes d'innovar** i cercar noves maneres d'expressar i de crear dels joves, donant-los veu i poder. Així podrem trobar un equilibri, no des de la jerarquia dels sabers sinó **des de l'horitzontalitat**: totes les veus son igual de vàlides, tinguis l'edat que tinguis. En definitiva, parlem de democràcia i de drets culturals, d'un espai comunitari on totes les veus tinguin la mateixa capacitat d'agència.
- Des de les administracions cal treballar i consolidar la capacitat d'escolta i la **capacitat de ser flexibles**, admetent discursos crítics. Les necessitats i les demandes dels joves canvien de forma ràpida i cal ser valentes per emmotllar-se a aquests ritmes, sense perdre el rumb i la missió final del sentit públic. Això, malauradament, xoca massa sovint amb la inflexibilitat que la mateixa burocràcia imposa.
- I, per últim, però no menys important, hem de treballar òbviament per **garantir l'accés** a la cultura.

Segons [l'estudi del CoNCA publicat el 2020](#) [17] els principals factors que incideixen en la participació cultural de la gent jove a Catalunya son: el preu elevat (75 %), la manca de temps (42,1 %), la manca d'interès (21,2 %), la manca d'oferta (15,5 %), la manca d'oferta de proximitat (12,4 %) o d'oferta pròxima interessant (12 %), - la manca d'informació adequada (18%), la llunyania i les dificultats de mobilitat, entre d'altres

Per tant, molts dels factors que facilitarien la participació de la gent jove a l'oferta cultural passaria també per garantir-ne l'accessibilitat, tant pel que fa als preus com als continguts que s'hi ofereixen, adaptant-los a les necessitats seves necessitats reals, com hem dit abans, i permetent contextos de llibertat i d'autogestió.

Espais on esdevenir protagonista, i no mer espectador o receptor.

Selecció de recursos per a saber-ne més

- Articles i documents d'interès:
 - ["Factors que incideixen en la participació cultural de la gent jove de Catalunya"](#) [17] (2020, CONCA)
 - Iborra, Y. S. (2021, 22 abril). [Calen quotes als mitjans per visibilitzar els joves?](#) [18] Mèdia.cat.
 - ["L'eix que vertebra les nostres accions és treballar amb joves"](#) [4] (26/10/2021) Entrevista al col·lectiu Deshakers a Surtdeca.cat)
 - ["Despotisme generacional i youngwashing"](#) [3] (3/03/2021, Liliana Arroyo a El Periódico)
 - ["La cultura és un camp de cultiu però també un camp de batalla"](#) [5] (Entrevista a Marina Garcés a Kult)
- Articles d'Interacció
 - [Repensar la cultura. Com afavorir la participació cultural de les persones joves](#) [19] (10/11/2016)
 - [Engage! Claus per afavorir la participació cultural de la gent jove](#) [20] (13/07/2021)
 - [I si el problema fos la paraula?, article de Pep Montes publicat a Interacció](#) [20] (13/07/2021)
 - [Les joves prenen la paraula. Les escoltem?](#) [2] (20/10/2021)
 - [Curs "Les músiques urbanes i la seva repercussió social i cultural"](#) [21] (CERC, 26 i 28 d'abril de 2022)
- Al Banc de Bones Pràctiques podeu trobar més iniciatives amb participació o lideratge de joves, com:
 - [Clàssica jove](#) [22]
 - [Donem veu a la lectura](#) [23]
 - [Els carrers segueixen sent nostres](#) [24]
 - [Fem Òpera](#) [25]
 - [Festival Filmserè](#) [26]

- [Murs lliures](#) [27]
- [Nau Cooltura](#) [28]
- [Opera Aperta. Festival d'art i paraula](#) [29]
- [Pla d'impuls de la dansa d'arrel](#) [30]
- [Post Data Lab](#) [31]
- [Projecte Butaka](#) [32]
- [Ràdio Hangar](#) [33]
- [Sororiart](#) [34]

Categories: Recurs / lloc web

Categories: Actualitat

Etiquetes: diversitat cultural

Etiquetes: educació i cultura

Etiquetes: accés a la cultura

- [35]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2023/02/jove-participes>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2021/10/joves-cultura>

[3] <https://www.elperiodico.cat/ca/opinio/20210303/despotisme-generacional-youngwashing-liliana-arroyo-article-11555810>

[4] <https://surtdecasa.cat/barcelona/arts/deshakers-art-motor-canvi-espai-public-joves>

[5] <https://kult.coop/marina-garces-la-cultura-es-un-camp-de-cultiu-pero-tambe-un-camp-de-batalla/>

[6] <https://www.diba.cat/es/web/cerc/bones-practiques>

[7] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/14_Slam%28Ins%29.pdf/3ed95f43-d77d-2a27-8a20-5f79877a910b?t=1657181645162

[8] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/11_Teatre+cri%CC%81tic.pdf/0d83d2f0-1021-be8a-87d8-e377a1ebc8c3?t=1657103575212

[9] <https://www.festivalsalmon.com/>

[10] <https://www.sismografolot.cat/>

[11] <https://www.firatarrega.cat/>

[12] <https://tnt.cat/es/>

[13] <https://www.diba.cat/es/web/biblioteques/bones-practiques/-/cercador/cerca#resultats-cercador>

[14] https://www.diba.cat/documents/16060163/0/97_Molletart.pdf/99952ea9-a41c-7267-d811-be497b2ab44f?t=1658301647772

[15] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275116/61_Magneater.pdf/40a94a7a-1ed4-677e-1efa-e5f2888dfab1?t=1658215621298

[16] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2023/01/entrevista-marta-ricart>

[17] <https://conca.gencat.cat/ca/detall/publicacio/joves-00001>

[18] <https://www.media.cat/2021/04/22/calen-quotes-als-mitjans-per-a-visibilitzar-els-joves/>

[19] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2016/participacio-cultural-joves>

[20] <https://interaccio.diba.cat/news/2021/07/engage>

[21] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2022/05/nando-cruz-entrevista>

[22] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/82_Classica+jove.pdf/1f4db8aa-d0b3-4342-caff-6d1b3f1daa23?t=1658133227273

[23] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/20_Donem+Veu+a+la+Lectura.pdf/8456ce84-4ed0-d09c-6bf7-209112acdf3?t=1658303260580

[24] <https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/16-El+carrers+segueixen+sent+nostres.pdf/89e02b2e-3996-7e89-6a26-f799e66b3f28?t=1657183062807>

- [25] https://www.diba.cat/documents/16060163/0/96_Fem+Opera.pdf/d7332310-8a3b-4589-e5c0-f7ec2996916f?t=1658301648257
- [26] https://www.diba.cat/documents/16060163/0/93_Filmsere.pdf/ffff4f66-6ed2-5fb8-517a-a3437d503fc5?t=1658301650770
- [27] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/18_Murs+Lliures.pdf/dab276c0-23bf-195d-10b7-1f6871bc9eac?t=1657520670718
- [28] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275116/58_Nau+cooltura.pdf/52d87c51-2add-bc0d-4584-1d339d8be251?t=1658143595730
- [29] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275116/17_Opera+Aperta.def.pdf/ae289c87-1432-b7c3-84f1-e9c169683a41?t=1662632994645
- [30] https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/15_Pla+d_impuls+a+la+dansa+d_arrel.pdf/c90a801e-4845-64cf-e1c9-8795a4b7d8fd?t=1657182377186
- [31] <https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/41-Post+data+Lab.pdf/415b4c74-0149-c903-158b-f1ad60849a0b?t=1658734974914>
- [32] <https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/44-Butaka.pdf/b0dc1f71-345a-73e1-7fde-1db4d2506bcc?t=1657876626238>
- [33] https://www.diba.cat/documents/16060163/0/66_Radio+Hangar.pdf/9f463210-17e7-e912-8155-9996c05871af?t=1658217247463
- [34] https://www.diba.cat/documents/16060163/0/78_SororiArt.pdf/0f087a65-eeae-c4e4-677a-7f46e2ec59f8?t=1658227155840
- [35] <https://interaccio.diba.cat/node/9144>